

**JUFTLIK VA KICHIK GURUHLARDA ISHLASH ASOSIDA YUQORI SINIF
O'QUVCHILARINING INGLIZ TILIDA OG'ZAKI MULOQOT KO'NIKMALARINI
RIVOJLANTIRISH**

Nozimboyeva Muqaddas

Namangan viloyati To'raqo'rg'on tumani
14-sonli maktab ingliz tili fani o'qituvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.23631833>

Annotatsiya. Mazkur maqolada juftlik va kichik guruhlarda ishlash asosida yuqori sinf o'quvchilarining ingliz tilida og'zaki muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish masalasi yoritiladi.

Tadqiqotning maqsadi hamkorlikdagi kommunikativ topshiriqlarning o'quvchilar nutqiy faolligi, ravonligi va o'zaro muloqotga kirishishiga ta'sirini o'rganishdan iborat. Metodik yondashuv juftlikdagi dialoglar, rolli o'yinlar, axborot almashishga yo'naltirilgan mashqlar va kichik guruh muhokamalarini tashkil etish hamda og'zaki nutqni belgilangan mezonlar asosida baholashni qamrab oladi. Tahlilda o'quvchilarning fikrni izchil ifodalashi, suhbatdoshiga savol berishi, javobni davom ettirishi va muhokamada faol qatnashishiga e'tibor qaratiladi.

Muhokama doirasida topshiriqlarni takrorlash, ishtirokchilar rollarini taqsimlash va o'zaro fikr-mulohaza bildirishning pedagogik ahamiyati ochib beriladi. Xulosada juftlik va kichik guruh ishlarini darslarga tizimli kiritish, topshiriqlarni o'quvchilarning til darajasiga moslashtirish hamda baholashda individual nutq bilan birga o'zaro muloqot ko'nikmalarini ham hisobga olish taklif etiladi.

Kalit so'zlar: ingliz tilini o'qitish, yuqori sinf o'quvchilari, juftlikda ishlash, kichik guruhlarda ishlash, og'zaki muloqot, nutq ravonligi, kommunikativ topshiriqlar, hamkorlikda o'rganish, o'zaro fikr-mulohaza.

Аннотация. В статье рассматривается развитие навыков устного общения на английском языке у старшеклассников посредством работы в парах и малых группах.

Цель исследования — изучить влияние совместных коммуникативных заданий на речевую активность, беглость речи и участие учащихся во взаимодействии.

Методический подход включает организацию парных диалогов, ролевых игр, упражнений на обмен информацией и обсуждений в малых группах, а также оценивание устной речи по установленным критериям. Особое внимание уделяется умению последовательно выражать мысли, задавать вопросы собеседнику, развивать ответ и активно участвовать в обсуждении. Раскрывается педагогическое значение повторения заданий, распределения ролей и взаимной обратной связи. В заключении предлагается систематически включать парную и групповую работу в уроки, адаптировать задания к уровню владения языком и учитывать при оценивании как индивидуальную речь, так и навыки взаимодействия.

Ключевые слова: преподавание английского языка, старшеклассники, работа в парах, работа в малых группах, устное общение, беглость речи, коммуникативные задания, совместное обучение, взаимная обратная связь.

Abstract. This article examines the development of upper secondary school students' oral communication skills in English through pair and small-group work. The study aims to explore how collaborative communicative tasks influence students' speaking participation, fluency, and engagement in interaction. The methodological approach involves pair dialogues, role-plays, information-gap activities, and small-group discussions, alongside the assessment of oral performance against predefined criteria.

The analysis focuses on students' ability to express ideas coherently, ask their partners questions, elaborate on responses, and participate actively in discussions. The discussion explores the pedagogical value of task repetition, role allocation, and peer feedback. The article concludes by proposing the systematic integration of pair and small-group work into lessons, the adaptation of tasks to students' language proficiency, and the assessment of both individual speaking performance and interactional skills.

Keywords: English language teaching, upper secondary school students, pair work, small-group work, oral communication, speaking fluency, communicative tasks, collaborative learning, peer feedback.

Kirish

Yuqori sinf o'quvchilariga ingliz tilini o'rgatishda ularning og'zaki muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. O'quvchining tilni bilishi nafaqat grammatik qoidalarni tushunishi yoki so'z boyligiga ega ekanligi, balki o'z fikrini ifodalashi, suhbatdoshini tushunishi va turli vaziyatlarda muloqotni davom ettira olishi bilan ham namoyon bo'ladi. Shu sababli ingliz tili darslarida o'quvchilarning o'zaro suhbatlashishi va o'zlashtirgan bilimlarini amalda qo'llashi uchun sharoit yaratish zarur.

Og'zaki muloqotni o'rgatishdagi asosiy muammolardan biri dars davomida har bir o'quvchiga yetarli darajada gapirish imkoniyatini ta'minlashdir. O'qituvchi bilan navbatma-navbat savol-javob qilishga asoslangan mashg'ulotlarda o'quvchilarning nutqiy ishtiroki cheklanishi mumkin.

Shuningdek, xato qilishdan tortinish, fikrini ifodalashda qiynalish va suhbatni boshlashga tayyor emaslik ayrim o'quvchilarning faol qatnashishiga to'sqinlik qilishi mumkin. Bu esa dars jarayonida o'quvchilarni muntazam muloqotga jalb etadigan faoliyat shakllarini qo'llash zaruratini yuzaga keltiradi.

Juftlik va kichik guruhlarda ishlash o'quvchilarga savol berish, javob qaytarish, fikr almashish hamda birgalikda vazifa bajarish imkonini beradi. Bunda topshiriqning aniq belgilanishi, ishtirokchilarning o'zaro hamkorligi va har bir o'quvchining faol qatnashishi muhim hisoblanadi [1]. Og'zaki topshiriqlarni mazmunli muloqot va o'zaro qayta aloqa asosida tashkil etish esa nutq ravonligi hamda to'g'riligini rivojlantirishga xizmat qilishi mumkin [2].

Mazkur mavzuning dolzarbligi juftlik va kichik guruhlarda ishlashni yuqori sinf o'quvchilarining til tayyorgarligiga mos ravishda tashkil etish hamda uning og'zaki muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishdagi imkoniyatlarini aniqlash zarurati bilan belgilanadi. Bunda o'quvchining faqat qancha gapirishi emas, balki fikrini tushunarli yetkazishi, suhbatdoshiga munosabat bildirishi va suhbatni davom ettira olishini ham e'tiborga olish lozim.

Tadqiqotning maqsadi — juftlik va kichik guruhlarda ishlash asosida yuqori sinf o'quvchilarining ingliz tilida og'zaki muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlarini o'rganish. Ushbu maqsad doirasida o'quvchilarning tayyorgarligiga mos kommunikativ topshiriqlarni tanlash, ularni dars jarayonida qo'llash va og'zaki muloqot ko'nikmalaridagi o'zgarishlarni baholash nazarda tutiladi.

Material va metodlar.

Tadqiqotda juftlik va kichik guruhlarda ishlashning yuqori sinf o'quvchilarining ingliz tilida og'zaki muloqot ko'nikmalariga ta'sirini o'rganish uchun dastlabki va yakuniy baholashga asoslangan kvaziekperimental yondashuv qo'llanilishi rejalashtiriladi. Ma'lumotlarni yig'ishda og'zaki topshiriqlar, pedagogik kuzatuv va qisqa so'rovnomanadan foydalaniladi.

Ushbu usullar o'quvchilarning nutqiy ko'rsatkichlaridagi o'zgarishlarni ularning darsdagi ishtiroki va mashg'ulotlarga munosabati bilan birgalikda tahlil qilish imkonini beradi.

Tadqiqotga bir xil sinf bosqichida ta'lim olayotgan ikkita mavjud sinfni jalb etish nazarda tutiladi. Ulardan biri tajriba, ikkinchisi taqqoslash guruhi sifatida belgilanadi. Dastlabki og'zaki baholash orqali guruhlarning boshlang'ich tayyorgarligi aniqlanadi. Har ikkala guruhda mavzular, o'quv materiallari va mashg'ulotlar davomiyligi imkon qadar bir xil saqlanadi. Tajriba guruhida juftlik va kichik guruhlardagi kommunikativ topshiriqlar muntazam qo'llanadi, taqqoslash guruhida esa odatiy dars tartibi davom ettirilib, undagi og'zaki faoliyat shakllari ham qayd etiladi.

Tajriba topshiriqlarini tuzishda o'quvchilarning bir-biridan ma'lumot olishi, tushunmagan fikrini aniqlashtirishi va suhbatdoshining javobiga munosabat bildirishi asosiy shart sifatida belgilanadi. Bunday yondashuv til o'rganishda o'zaro muloqot, ma'noni aniqlashtirish va qayta aloqaning o'rniga asoslanadi [3]. Juftlikda ishlash uchun axborot almashish, intervyu va rolli dialoglar; uch-to'rt kishilik guruhlar uchun esa muammoli vaziyatni muhokama qilish, variantlarni taqqoslash va umumiy qaror qabul qilish topshiriqlari tanlanadi. Guruh tarkibi va rollar navbat bilan almashtirilib, har bir ishtirokchiga fikr bildirish imkoniyati yaratiladi.

Mashg'ulotlar topshiriqqa tayyorgarlik, uni bajarish va yakuniy qayta aloqa bosqichlarida tashkil etiladi. Tayyorgarlik bosqichida vaziyat va kutilayotgan natija tushuntiriladi, zarur tayanch iboralar beriladi. Asosiy bosqichda o'quvchilar ingliz tilida o'zaro muloqot qilib, belgilangan vazifani bajaradi. Yakunda topshiriq natijasi muhokama qilinib, nutqda kuzatilgan umumiy qiyinchiliklar yuzasidan izoh beriladi. Topshiriqlarning aniq kommunikativ natijaga yo'naltirilishi va ularni bajarish shartlarining oldindan belgilanishi vazifaga asoslangan til o'qitish tamoyillariga mos keladi [4].

Og'zaki muloqot ko'nikmalarini baholash uchun tadqiqot boshida va oxirida mazmuni turlicha, ammo murakkabligi, davomiyligi va bajarish shartlari teng topshiriqlar beriladi. Har bir o'quvchining nutqi ravonlik, tushunarlik, lug'atdan foydalanish, grammatik to'g'rilik va o'zaro muloqotni boshqarish mezonlari bo'yicha alohida baholanadi.

Har bir mezon uchun oldindan tavsiflangan besh darajali baholash shkalasi ishlab chiqilib, umumiy natija 5–25 ball oralig'ida aniqlanadi. Baholash topshiriqlari asosiy tadqiqotga kirmaydigan o'quvchilar bilan dastlab sinab ko'riladi. Rozilik asosida yozib olingan nutq namunalari guruh va baholash bosqichi ko'rsatilmagan holda ikki baholovchi tomonidan mustaqil tekshiriladi.

Pedagogik kuzatuv davomida o'quvchilarning suhbatni boshlashi, savol berishi, javobni kengaytirishi va sherigining fikriga munosabat bildirishi qayd etiladi. Yakuniy so'rovnoma yordamida ularning topshiriqlarda qatnashish qulayligi va duch kelgan qiyinchiliklari aniqlanadi.

So'rovnoma natijalari nutqiy rivojlanishning bevosita o'lchovi sifatida emas, balki baholash va kuzatuv ma'lumotlarini izohlovchi qo'shimcha manba sifatida qo'llanadi.

Ma'lumotlar tahlilida dastlabki va yakuniy ballarning o'rtacha qiymati, standart og'ishi hamda har bir o'quvchining ball o'zgarishi hisoblanadi. Guruhlardagi o'sish ko'rsatkichlari taqqoslanib, kuzatuv qaydlari va so'rovnoma javoblari bilan birgalikda izohlanadi. Mavjud sinflardan foydalanilishi sababli aniqlangan farqlarni faqat qo'llangan metodlar bilan bog'lashda ehtiyotkorlik saqlanadi.

Tadqiqotda ishtirok etish ixtiyoriy bo'lib, maktab ma'muriyati, ota-ona yoki qonuniy vakillar roziligi hamda o'quvchilarning ishtirok etishga roziligi olinadi. Shaxsiy ma'lumotlar kodlanib, natijalar umumlashtirilgan shaklda taqdim etiladi.

Natijalar

Quyidagi hisoblash namunasida tajriba va taqqoslash guruhlarining har birida 25 nafardan, jami 50 nafar o'quvchi ishtirok etgan deb olindi. Og'zaki muloqot ko'nikmalari nutq ravonligi, tushunarlilik, lug'atdan foydalanish, grammatik to'g'rilik va o'zaro muloqotni boshqarish mezonlari bo'yicha baholandi. Har bir mezon uchun maksimal 5 ball, umumiy natija uchun esa maksimal 25 ball belgilandi.

Shartli dastlabki baholashda tajriba guruhining umumiy o'rtacha ko'rsatkichi 13,20 ballni, taqqoslash guruhiniki esa 13,40 ballni tashkil etdi. Guruhlar o'rtasidagi boshlang'ich farq 0,20 ballga teng bo'ldi. Yakuniy baholash qiymatlari tajriba guruhida 18,40 ball, taqqoslash guruhida esa 15,20 ball sifatida olindi. Mezonlar bo'yicha shartli ko'rsatkichlar 1-jadvalda keltirilgan.

1-jadval.**Og'zaki muloqot ko'nikmalarini baholashning shartli o'rtacha natijalari**

Baholash mezonlari	Tajriba guruhi: dastlabki	Tajriba guruhi: yakuniy	Taqqoslash guruhi: dastlabki	Taqqoslash guruhi: yakuniy
Nutq ravonligi	2,60	3,80	2,68	3,08
Nutqning tushunarlilik	2,84	3,84	2,80	3,20
Lug'atdan foydalanish	2,64	3,64	2,72	3,08
Grammatik to'g'rilik	2,72	3,40	2,76	3,04
O'zaro muloqotni boshqarish	2,40	3,72	2,44	2,80
Umumiy ball	13,20	18,40	13,40	15,20

Izoh: jadvaldagi barcha qiymatlar hisoblashni ko'rsatish uchun tuzilgan. Individual baholash ma'lumotlari mavjud bo'lmagani sababli standart og'ish va statistik ahamiyatlilik hisoblanmagan.

Mazkur namunada tajriba guruhining umumiy ko'rsatkichi 5,20 ballga, taqqoslash guruhining ko'rsatkichi esa 1,80 ballga o'zgardi. Guruhlardagi o'zgarishlar o'rtasidagi farq 3,40 ballni tashkil etdi. Maksimal 25 ballga nisbatan hisoblanganda, tajriba guruhining natijasi 52,8 foizdan 73,6 foizga, ya'ni 20,8 foiz punktga ko'tarildi. Taqqoslash guruhida esa tegishli qiymatlar 53,6 foizdan 60,8 foizga o'zgarib, farq 7,2 foiz punktini tashkil etdi. Bu foizlar o'quvchilar ulushini emas, o'rtacha ballning maksimal ballga nisbatini ifodalaydi.

Mezonlar kesimida tajriba guruhidagi eng katta shartli o'zgarish o'zaro muloqotni boshqarishda — 1,32 ball va nutq ravonligida — 1,20 ball sifatida namoyon bo'ldi. Nutqning tushunarlilik va lug'atdan foydalanish ko'rsatkichlari 1,00 balldan, grammatik to'g'rilik esa 0,68 ballga o'zgardi. Taqqoslash guruhida mezonlar bo'yicha farqlar 0,28–0,40 ball oralig'ida bo'ldi.

O'zaro muloqotga oid ko'rsatkichlarni yoritish uchun suhbatni mustaqil boshlash, aniqlashtiruvchi savol berish, javobni kengaytirish va suhbatdosh fikriga munosabat bildirish holatlari ajratildi. Juftlikdagi nutqni baholashda suhbatdoshning faol yoki passiv ishtiroki individual natijaga ta'sir qilishi mumkinligi ushbu ko'rsatkichlarni alohida ko'rib chiqishni talab

etadi [5]. Bir xil davomiylikdagi kuzatuvlarda tegishli harakatni kamida bir marta bajargan o'quvchilar soni uchun quyidagi shartli taqsimot tuzildi.

2-jadval.

Kommunikativ harakatlarni bajargan o'quvchilarning shartli soni va ulushi

Kuzatuv ko'rsatkichi	Tajriba: dastlabki	Tajriba: yakuniy	Taqqoslash: dastlabki	Taqqoslash: yakuniy
Suhbatni mustaqil boshlash	9 (36%)	19 (76%)	10 (40%)	13 (52%)
Aniqlashtiruvchi savol berish	7 (28%)	17 (68%)	8 (32%)	11 (44%)
Javobni qo'shimcha fikr bilan kengaytirish	8 (32%)	18 (72%)	9 (36%)	12 (48%)
Suhbatdosh fikriga munosabat bildirish	10 (40%)	20 (80%)	10 (40%)	14 (56%)

Izoh: har bir guruhda 25 nafar o'quvchi deb olindi. Bir o'quvchi bir nechta harakatni bajarishi mumkin; shu sababli ustundagi foizlar yig'indisi 100 foiz bo'lishi shart emas.

Shartli taqsimotda tajriba guruhida suhbatni mustaqil boshlagan o'quvchilar ulushi 36 foizdan 76 foizga, aniqlashtiruvchi savol berganlar ulushi esa 28 foizdan 68 foizga o'zgardi.

Javobini kengaytirgan va suhbatdosh fikriga munosabat bildirgan o'quvchilar ulushida ham 40 foiz punktlilik farq yuzaga keldi. Taqqoslash guruhidagi o'zgarishlar tegishli ko'rsatkichlar bo'yicha 12–16 foiz punktni tashkil etdi. Yakuniy so'rovnoma uchun tuzilgan shartli misolda tajriba guruhidagi 25 o'quvchidan 20 nafari (80%) juftlikda fikr bildirishni qulay deb baholadi. Kichik guruhdagi muhokamada qatnashishni 18 nafar o'quvchi (72%) qulay deb ko'rsatdi. Yetti nafar o'quvchi (28%) kerakli so'zni topishda, besh nafari (20%) esa suhbatga o'z vaqtida qo'shilishda qiyinchilik bildirgan deb olindi. Savollar mustaqil bo'lgani sababli bir o'quvchi ham qulaylik, ham muayyan qiyinchilikni qayd etishi mumkin.

So'rovnoma javoblari o'quvchilarning subyektiv munosabatini ifodalaydi va nutqiy rivojlanishning bevosita dalili hisoblanmaydi. Topshiriqdagi ishtirok hamda unga hissiy munosabat alohida o'lchovlar sifatida ko'rib chiqilishi mumkin [6]. Shu sababli ushbu namunada so'rovnoma foizlari og'zaki baholash ballaridan alohida taqdim etildi. Keltirilgan shartli hisob-kitoblarda tajriba guruhining o'rtacha ball o'zgarishi taqqoslash guruhinikidan yuqori chiqdi.

Biroq bu sun'iy tuzilgan misol bo'lgani uchun undan metodlarning amaldagi samaradorligi yoki farqlarning statistik ahamiyatliligi haqida xulosa chiqarib bo'lmaydi.

Muhokama.

Shartli natijalar namunasida tajriba guruhining og'zaki muloqot bo'yicha umumiy ko'rsatkichi taqqoslash guruhiga nisbatan ko'proq o'zgargan. Bunday farq haqiqiy tajribada tasdiqlansa, uning ehtimoliy sabablaridan biri juftlik va kichik guruhlardagi faoliyat davomida o'quvchilarning ingliz tilida muntazam gapirish imkoniyatiga ega bo'lishi bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

Shu bilan birga, natijani faqat guruhlash shakli bilan izohlash yetarli emas: topshiriqlarning mazmuni, murakkabligi, takrorlanishi va ularga ajratilgan vaqt ham hisobga olinishi kerak. Zhang, Yi va Zhou tadqiqotida og'zaki topshiriqlarni takrorlash tartibi nutq ravonligining turli ko'rsatkichlari bilan bog'liq holda o'rganilgan va turli topshiriqlarni navbatlashtirib mashq qilishning foydali jihatlari aniqlangan [7].

Bu ish juftlik va guruh faoliyatining bevosita dalili bo'lmasa-da, og'zaki mashg'ulotlarning qanday tashkil etilishi natijaga ta'sir qilishi mumkinligini ko'rsatadi.

Namunada o'zaro muloqotni boshqarish mezonini bo'yicha o'zgarishning yuqoriligi suhbatga kirishish, savol berish va suhbatdosh fikriga munosabat bildirishni alohida baholash zarurligini ko'rsatadigan misoldir. Ravon gapirish va suhbatni hamkorlikda davom ettirish bir-biriga yaqin, ammo aynan bir xil ko'nikmalar emas. Roever va Ikeda tadqiqotida monologik nutq testlaridagi ballar o'quvchilarning o'zaro muloqot kompetensiyasini to'liq aks ettirmasligi aniqlangan. Bir xil nutqiy bahoga ega ishtirokchilarning suhbatni boshqarish imkoniyatlari turlicha bo'lgan [8]. Shuning uchun mazkur tadqiqotda individual nutq ko'rsatkichlari bilan bir qatorda, sherigini tinglash, navbatni saqlash va javobni suhbat mazmuniga moslashtirishga e'tibor qaratilishi metodik jihatdan asosli hisoblanadi.

Shartli so'rovnoma juflikdagi faoliyatni qulay deb baholagan o'quvchilar ulushi 80 foizni, kichik guruhdagi faoliyatni qulay deb baholaganlar ulushi esa 72 foizni tashkil etgan.

Haqiqiy tadqiqotda bunday farq kuzatilsa, uni juflikda suhbatdoshlar sonining kamligi va gapirish navbatining aniqroq bo'lishi bilan bog'liq taxmin sifatida tekshirish mumkin. Biroq so'rovnoma javoblari ushbu sababni o'z-o'zidan isbotlamaydi. Hanzawa va Suzuki tadqiqotida takroriy og'zaki mashqlarga munosabat hamda mashqlar orasidagi vaqt oralig'i o'rganilib, topshiriqni takrorlash o'quvchilar tomonidan foydali va qiziqarli faoliyat sifatida qabul qilinishi mumkinligi ko'rsatilgan [9]. Mazkur tadqiqotdan kelib chiqadigan metodik xulosa shuki, o'quvchining faoliyatga munosabatini topshiriqning aniq shartlari bilan birga tahlil qilish lozim.

Natijalarni muhokama qilishda nutq ravonligini yagona umumiy ko'rsatkich sifatida talqin qilish ham yetarli emas. O'quvchi kamroq to'xtalib gapirishi mumkin, biroq uning nutq tezligi yoki takroriy iboralardan foydalanishi boshqa yo'nalishda o'zgarishi ehtimoli mavjud.

Suzuki va Hanzawa tadqiqotida bir topshiriqni ketma-ket takrorlash ayrim pauza ko'rsatkichlarini yaxshilagan bo'lsa-da, nutq tezligi va takrorlash bilan bog'liq ko'rsatkichlarda bir xil ijobiy natija bermagan. Shuningdek, bir hafta o'tgach o'tkazilgan baholashda takrorlash tartiblari o'rtasida statistik ahamiyatli farq aniqlanmagan [10]. Demak, yakuniy darsdagi yuqori ballni ko'nikmaning uzoq muddat saqlanishi bilan tenglashtirib bo'lmaydi. Keyingi tadqiqotlarda kechiktirilgan baholash va yangi kommunikativ vaziyatlardan foydalanish maqsadga muvofiq.

Grammatik to'g'rilik bo'yicha shartli o'zgarishning ravonlikka nisbatan kichikligi ham alohida tekshirilishi kerak. Buning ehtimoliy izohi o'quvchilarning suhbat davomida asosiy e'tiborini fikr yetkazishga qaratishi bo'lishi mumkin. Ammo bunday xulosani tasdiqlash uchun nutq yozuvlaridagi grammatik xatolar va ularning takrorlanish holatlarini tahlil qilish zarur.

Amaliy jihatdan kommunikativ topshiriqlarni yakuniy qayta aloqa, qisqa til mashqlari va o'z nutqini qayta ko'rib chiqish bilan birlashtirish tavsiya etiladi.

Tadqiqot dizaynining cheklovlari natijalarni umumlashtirish imkoniyatini ham belgilaydi.

Ikki mavjud sinfdan foydalanilganda boshlang'ich tayyorgarlik, motivatsiya, o'qituvchi ta'siri va darsdan tashqari mashg'ulotlarni to'liq nazorat qilish qiyin. Bundan tashqari, juflik va kichik guruh faoliyati birgalikda qo'llangani sababli ularning alohida hissasini aniqlash mumkin emas. Keyingi tadqiqotlarda ushbu ikki ish shaklini alohida sharoitlarda taqqoslash, individual natijalar farqini hisobga olish va baholovchilar o'rtasidagi muvofiqlikni tekshirish zarur.

Shunday qilib, taklif etilgan yondashuvning amaliy ahamiyati o'quvchilarning og'zaki ishtirokini tashkil etish va muloqotning turli jihatlarini birgalikda baholash imkoniyatida namoyon bo'ladi. Biroq ushbu maqola namunasidagi raqamlar shartli bo'lgani uchun ular metod samaradorligining empirik dalili hisoblanmaydi.

Yakuniy ilmiy xulosa haqiqiy baholash, kuzatuv va so'rovnoma ma'lumotlari asosida shakllantirilishi lozim.

Xulosa va takliflar

Juftlik va kichik guruhlarda ishlash yuqori sinf o'quvchilarining ingliz tilida og'zaki muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish uchun qulay pedagogik imkoniyatlar yaratadi. Bunday faoliyat o'quvchilarni fikr bildirish, savol berish, suhbatdoshini tinglash va muhokamada qatnashishga yo'naltiradi. Uning natijadorligi topshiriqlarning aniq kommunikativ maqsadga ega bo'lishi, o'quvchilarning til tayyorgarligiga mosligi va har bir ishtirokchiga gapirish imkoniyati yaratilishiga bog'liq. Og'zaki muloqotni baholashda nutq ravonligi, tushunarliklik, lug'atdan foydalanish va grammatik to'g'rilik bilan birga, suhbatga kirishish hamda uni davom ettirish ko'nikmalarini ham hisobga olish lozim. Maqoladagi sonli ko'rsatkichlar shartli namuna bo'lgani sababli metodlarning samaradorligi haqidagi yakuniy xulosa haqiqiy tajriba ma'lumotlari asosida tasdiqlanishi kerak.

Metodik tahlil asosida quyidagi takliflar ilgari suriladi:

1. Kommunikativ topshiriqlarni tizimli tashkil etish. Ingliz tili darslarida juftlikdagi intervyu, axborot almashish va rolli dialoglarni, kichik guruhlarda esa muammoli vaziyatlarni muhokama qilish topshiriqlarini muntazam qo'llash tavsiya etiladi. Vazifalar o'quvchilarning til darajasi va qiziqishlariga mos tanlanishi lozim.

2. Har bir o'quvchining faol ishtirokini ta'minlash. Kichik guruhlarini uch-to'rt kishidan shakllantirish, rollarni navbat bilan almashtirish va yordamga ehtiyoji bo'lgan o'quvchilarga tayanch iboralar berish maqsadga muvofiq. O'qituvchi umumiy natija bilan birga, har bir o'quvchining muloqotdagi hissasini ham kuzatishi kerak.

3. Baholash va qayta aloqani uyg'unlashtirish. Og'zaki topshiriqlarni aniq mezonlar asosida individual baholash, mashg'ulot yakunida umumiy qiyinchiliklarni muhokama qilish va qisqa tuzatish mashqlarini o'tkazish tavsiya etiladi. Ko'nikmalarining barqarorligini aniqlash uchun ma'lum vaqt o'tgach yangi muloqot vaziyatlari asosida qayta baholash tashkil etilishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Storch, N. Patterns of interaction in ESL pair work / N. Storch // Language Learning. — 2002. — Vol. 52, № 1. — P. 119–158. — DOI: 10.1111/1467-9922.00179.
2. Sato, M. Peer interaction and corrective feedback for accuracy and fluency development: monitoring, practice, and proceduralization / M. Sato, R. Lyster // Studies in Second Language Acquisition. — 2012. — Vol. 34, № 4. — P. 591–626. — DOI: 10.1017/S0272263112000356.
3. Behney, J. Interaction / J. Behney, S. Gass. — Cambridge : Cambridge University Press, 2021. — DOI: 10.1017/9781108870627.
4. Jackson, D. O. Task-Based Language Teaching / D. O. Jackson. — Cambridge : Cambridge University Press, 2022. — DOI: 10.1017/9781009067973.
5. Ahmadi, A. Patterns of interaction in a paired speaking test: comparing L1 and L2 interactions / A. Ahmadi // Language Testing in Asia. — 2024. — Vol. 14. — Article 31. — DOI: 10.1186/s40468-024-00299-9.
6. Nakamura, S. The effect of learner choice on L2 task engagement / S. Nakamura, L. Phung, H. Reinders // Studies in Second Language Acquisition. — 2021. — Vol. 43, № 2. — P. 428–441. — DOI: 10.1017/S027226312000042X.
7. Zhang, M. The effects of task repetition schedules on L2 fluency enhancement / M. Zhang, N. Yi, D. Zhou // Languages. — 2023. — Vol. 8, № 4. — Article 252. — DOI: 10.3390/languages8040252.

8. Roever, C. What scores from monologic speaking tests can(not) tell us about interactional competence / C. Roever, N. Ikeda // *Language Testing*. — 2022. — Vol. 39, № 1. — P. 7–29. — DOI: 10.1177/02655322211003332.
9. Hanzawa, K. How do learners perceive task repetition? Distributed practice effects on engagement and metacognitive judgment / K. Hanzawa, Y. Suzuki // *The Modern Language Journal*. — 2023. — Vol. 107, № 2. — P. 451–478. — DOI: 10.1111/modl.12843.
10. Suzuki, Y. Massed task repetition is a double-edged sword for fluency development: an EFL classroom study / Y. Suzuki, K. Hanzawa // *Studies in Second Language Acquisition*. — 2022. — Vol. 44, № 2. — P. 536–561. — DOI: 10.1017/S0272263121000358.